

FEHÉR LÁSZLÓ

Az én silóm

*Isten földalatti silókban él
És kitaróan az Ítélet Napját várja
Ha szemünket nem nyitjuk fel időben
A sötétség rátelepszik a tájra*
Peter Hammill: Mediaeval

Régen jobban hajlott a hátam. Nem emlékszem ekkora ropogásra egyszer sem, amikor lehajoltam a csatorna bejáratánál. Igaz, utoljára pár éve tettem meg az utat, amikor az volt a nagy szám, hogy kiszuperálják az ürrepülőket, vagy hogy utoljára használják a közös nemzetközi úrállomást. Nem a nemzetközi helyzet miatt, egyszerűen le fog esni.

Szóval az elején le kell hajolni. És ami a lényeg, úgy is kell maradni vagy kétszáz méteren át, míg oda nem érünk az első elosztóba, derítőbe vagy hasonlóba, szóval arra a helyre, ahol a csatorna végre kiszélesedik. Nem sokáig, rövidesen újra belépünk a szennyszagba, de itt már alig görnyedezve is elférünk. Aztán még egy elosztó, és győz az evolúció, a teremtés csúcsmo- dellje teljesen felegyenesedve mehet végig az utolsó szakaszon, egészen a vasajtóig.

Annak idején azzal szórakoztunk, hogy elképzeltük, mi minden vonul lassan végig odafent, azaz mi alatt lógunk át. Elképzeltük, és be is konferáltuk egymásnak. Emelkedő domboldal, bádogfal, bár az is lehet, hogy az a kecskeól fala vagy lecsúszott teteje, aztán a szög- gesdrót. Széles szakasz kiszáradt gyommal, utána még egy szög- gesdrót, üres órtorony, majd a betonkockák és a laktanya a titkos mocor- gásával. Akkor persze még nem ilyen szabatosan fogalmaztunk. A szög- gesdrótnál lehajoltunk, mint a moziban, az órtoronynál vigyorog- va tisztelegettünk akkora tányérsapkában, amekkorát csak el tudtunk gondolni, kicsivel később visszafordultunk, és bátran bemutattunk a nagy semminek. Mire a tetthely alá értünk, általában kifogytunk a poénokból, és csak arra gondoltunk, mi lehet odafent. A helikopter, mi más.

Naponta kétszer szállt el a helikopter a lakótelep fölött. A látha- tatlan messzeségből jött Csepel felől, el a vegyiművek felé. Petya megesküdtött mindenre, hogy egyszer, amikor átmászott a szög- gesdróton, tisztán látta, hogy ide száll le. Nem érdekelt a nemzetközi helyzet, csak a gép csattogását hallottuk, a rakétákat láttuk a csonka kis szárnyai alatt. Hind 82-es, vagy nem, Petya még az eredeti nevé- vel is felvágott, mert a Hind csak NATO kódjel. Az eredetit a kötele- ző orosz ellenére sem tudta kimondani.

A szögesdrótos sztorit hittük is, nem is, de egyszer elhatároztuk, kiderítjük. Nagy és titkos eskük a fiúvécében, még ma is előttem áll az egész. Balra a falon egy lerúgott piszoár, jobbra egy közepes Darth Vader golyóstollal. Erre a Vaderre külön emlékszem, mert amikor először tettük meg az utat, és mindenki meglepetésére tényleg kibukkantunk a túloldalon, az első hang, amit hallottunk a szögesdróton túl, olyan rezgő hörgés volt, ami csak egy gépesített ruszki nagyúrtól származhat.

Megúsztuk pár horzsolással. Akkor még jobban elértünk és jobban is mozogtunk, csak az elején néha megpróbáltunk kiegyenesedni, helyből a csatorna éles betonsorjái-ba. Kaptam én is, Petyának véres csík ment végig hátul a pólóján, de nem csinált nagy ügyet belőle. A friss levegőn lihegtünk az első legénységi szállás mellett, és ekkor jött az a bizonyos hörgés.

Remegni kezdtem. Hogy Petya mit csinált, arról fogalmam sincs, mert könnyeztem is, és nem néztem sehová. Istenem, minek jöttem ide, ezek a ruszkiak elkapnak, és eljárás nélkül kicsinálnak. Nem érdekli őket a kiskorúság, se semmi, kiforgatják a zsebemből a huszonhat forintot, és itt helyben lelőnek. Azt csinálnak, amit akarnak, a törvényen kívül tartózkodnak itt. Ideiglenesen, de akkor mi az istennek röpködnek naponta kétszer azzal a rohadtul menő helikopterrel?

A hörgés az első betonkocka mögül jött. Hogy kitől, végül is nem tudtuk meg. Ellenkező irányból, a legénységi szállásról vigyorgó ifjú elvtárs közeledett, atlétában, októberben is mezítláb, és tényleg hatalmas tányérsapkában. Hiányzott elől egy foga, és lehervadni képtelen vigyorát az elején hazug természetének tudtuk be, szinte kerestük a réseiben a frissen zabált gyerekhús cafatait. Negyedóra alatt lassan kiderült, hogy komolyan gondolja, ilyen a természete. Hogy mit mondott, nem nagyon értettük a kötelező orosz miatt. Nagy nehezen előszedett egy korunkbeli gyereket, szőkét és szintén vigyorgót, nagyjából az ő fiatalabb hasonmását azzal a különbséggel, hogy a fiúnak egyelőre megvolt minden foga. Ez a gyerek az iskolai ruszki hihetetlenül torz nyelvjárásával ismertette, hogy semmi pánik, nincs-e bármi eladnivalónk?

Kiesett alólunk a talaj. Honnan lenne, az állam ellenségei nem kvarcjátékot eladni jönnek a felszabadítókhoz. Elég baj, így a korunkbeli. Ha jót akarunk, hozzunk, és a biztonság kedvéért összedörzsölte hüvelyk- és mutatóujját. A nagyobbik még mindig vigyorgott, és a tányérsapkája alól előhúzott egy ötszázast.

Odébbálltunk, pár nap múlva visszatértünk. A második kanyarban egy videót vitünk beleragadt pornókazettával. Hogy sikerült-e lejátszani, rejtély, a harmadikban egy bedöglött Videoton tévét és a névtelen várostomos kvarcjátékot. Ezt nagyon sajnáltam, bár összesen ezerkétszáz forintot kaptunk a cuccokért, agyonhasznált ötvenesekben és néhány tízesben. Aztán behegesztették a vasajtót, és a kapcsolatnak vége szakadt. A fiúvécében és a tengópálya mellett terjedtek még egy ideig a mendemondák, hogy Petya kézigránátot vett tőlük, füstjelzőt, sőt még azt is híresztelték, hogy átvágta magát a vasajtón, újra felvette a kapcsolatot, és minden eddiginél hatalmasabb üzletet kötött, csak nem maradt ideje lerendezni. Mert kivonultak. Szilveszterkor tényleg elsütött valaki egy füstjelzőt, de ez volt minden, bizonyítékok híján a mendemondák elapadtak.

Huszonöt éve történt, vagy huszonnégy. A nosztalgiatúrának egyre kevesebb értelmét látom, de pár évente végigmegyek a Havannán is, úgyhogy nem hagyom ki a csatorna-kimenetet sem a patak partján. A helikopterek sehol, a nemzetközi helyzetnek vége lett. Pontosabban nem maradt belőle semmi, csak szétaprózódott félelem, piti fenyegetések és ezerfelé szétbomló útvonalak a semmibe, szóval, mint az élet, csak nagyban.

Igen, itt a második elosztó. Az utolsó szakasz percek alatt megvan, és tessék, ott az ajtó. Vasból van még mindig, bár lecserélhették párszor. Közelebről se lakat, se lánc. Ki lehet most odafent a tulajdonos? A vegyiműveket megvették, aztán nem csináltak vele semmit. Benyomtam az ajtót, hang nélkül kinyílt.

Itt jön a lépcsőlejáró alsó vége, akkor a legénységi szálláshoz vezetett. A folyosón ládák, ki tudja, mikor pakolhatták ide. Négy vagy öt darab térdmagasságban egymásra rakva, a zseblámpa fényében rég letűnt korok hieroglifái, vagyis cirill betűk. Tényleg jobban kellett volna figyelni az órán, a rohadt életbe. Az egyikben nemzetközi jelzések, a háromágú predátorjelvény vagy micsoda, nem, a zenekar. Biohazard, ez az. A másikon szintén háromágú plecsni a sugárveszélyről, a negyedik és az ötödik között egy szétfoslott cetli, olvashatatlan jelekkel. Levél lehetett, de hogy cirill betűkkel vagy emberi nyelven, senki meg nem mondja. Az elején talán egy név, a megszólítás P betűvel kezdődhet.

Kinyitom mindet, most már mindegy. Csak a második nyílik, abban kis rudak és ökölnyi bomba összeszereléséhez való alkatrészek, megsárgult lapok, minden. Most már mindegy, az éjszakai műsorsávból felhörgő összes mutáns barom és a sötétség ellenére csak nézegetem megbűvölve. Petyával régen nem találkoztunk. Talán megvan a száma, a lépcsőlejáró alatt nyomogatni kezdem a mobilom. Kiegyenesítem a hátam, talán lesz téreőr.

Nobel Peace Prize

